

10. mezinárodní vědecká konference v Ostravě 2002

Mladá Ostravská univerzita dokázala za dobu své existence, že tempem rozvoje vědecké i pedagogické činnosti nijak nezaostává za tradičními českými a slovenskými univerzitami. Svědectvím čilé aktivity členů její filozofické fakulty je mimo různé jiné ukazatele i skutečnost, že se ve dnech 24. a 25. 9. konala již desátá, jubilejní konference s mezinárodní účastí, týkající se cizojazyčné komunikace ve sféře podnikání. Předcházející úspěšná setkání byla zahájena konferencí v roce 1993 s názvem „Russkij jazyk v sféře biznisa“, která měla na programu řešení teoretických otázek i praktického uplatnění ruštiny v obchodně-podnikatelských vztazích mezi ČR a Ruskem a v souvislosti s tím i založení bakalářského studia tohoto oboru. V průběhu desetiletí se z tohoto počátečního impulsu vyvinula na fakultě tradice, která z pořádaného rusistického oddělení katedry slavistiky vytvořila uznávané centrum výzkumu teoretických i praktických otázek uplatnění jazyka v obchodně-podnikatelské oblasti a ve sféře cestovního ruchu, – centrum, které nyní zahrnuje nejen rusistiku, ale zasahuje v posledních třech letech i do oblasti dalších světových jazyků – angličtiny a němčiny. Příspěvky účastníků každé z dosud pořádaných devíti konferencí vycházejí každoročně ve zvláštním sborníku, jehož název zní od r. 1999 *Lingua et communicatio in sphaera mercaturae. Bohemica, Britannica, Germanica, Rossica Ostraviensia*.

Iniciátorkou, duší a centrální organizující silou celé této činnosti je od počátku vedoucí rusistického oddělení katedry slavistiky FF OU doc. PhDr. Květuše Lepilová, CSc., s týmem svých spolupracovníků/-nic a studentů/-tek Filozofické fakulty. V rámci tohoto projektu, o němž jsme odbornou veřejnost již informovali (sr. např. OS X 2000, č. 2, s. 36–38), bylo s podporou několika grantů na rozvoj výzkumné a pedagogické činnosti vydáno kromě uvedeného sborníku také několik monografií, slovníků, učebnic a řada statí z pera členů katedry – prof. dr. R. Zimka, DrSc., (bohužel zesnulého v r. 2000), doc. dr. K. Lepilové, CSc., doc. dr. M. Vavrečky, CSc., dr. B. Rudincové, CSc., dr. M. Hrdličky, CSc., dr. Z. Nedomové, Ph.D., a dalších.

Konference byla zahájena 24. 9. 2002 v 9 hod. ve společenských prostorách hotelu Harmony Club za účasti brněnského konzula Ruské federace A. Budajeva, prorektora OU doc. RNDr. T. Siwka, CSc., a pod záštitou děkanky FF OU doc. PhDr. Z. Kalnické, CSc. Po slavnostním zahájení, vystoupení hostů a úvodním referátu doc. Lepilové o dynamice cizojazyčné řečové komunikace ve sféře podnikání bylo jednání konference rozděleno do dvou sekcí – rusisticko-bohemistické a anglisticko-germanistické.

Podrobný hodnotící rozbor programové i teoretické složky dosavadních devíti ostravských konferencí byl obsahem shrnujícího retrospektivního referátu A. Brandnera (Brno). Referát T. Kozlovové (Moskva) přinesl účastníkům rusistické sekce zajímavé informace o sociálním rozvrstvení současné ruské společnosti, zejména o charakteristice společenské skupiny tzv. „nových Rusů“ z různých hledisek, a o odrazu této diferenciaci ve sféře komunikace. Podobně byl zaměřen i referát I. Čeňkové (Praha), která ukázala na příkladech, jak nová realita v komerčně-podnikatelských vztazích při postupující globalizaci nejen vyvolává různé modifikace a deformace slovní zásoby, ale jak zasahuje i do oblasti gramatiky a jaké potíže, tím vším způsobené, nutno odstraňovat

při tlumočnické činnosti. Na analogické problémy poukázala ve svém vystoupení také V. Makarová (Bratislava). Dílčí speciální problematikou řečové komunikace se zabývaly i další referáty. Tak A. Charciarek (Katovice) se zamýšlel nad diferencemi v oficiálních formách oslovení v ruštině, polštině a češtině, M. Jankovičová (Bratislava) poukázala na různé varianty obrazného vyjadřování v komerční komunikaci a na obtíže spjaté s tím při překladu. J. Ottová (Liptovský Mikuláš) uvedla řadu příkladů na difference v jazykovém ztvárnění různých vystoupení při společenských příležitostech (pozdravů, blahopřání, přípitků apod.). Souhrnnou charakteristiku vlastností, kterými by se měl vyznačovat veřejný projev, podala E. Demlová (Ostrava). Kultuře řeči se věnovala E. Zelenická (Nitra). Společný referát F. Witkovské-Levické a B. Dereňové (Opole) byl věnován sociolingvistickým základům studijního programu komerční komunikace v Opolské univerzitě. Problematika reklamy v konfrontačním pohledu rusko-českém byla obsahem dvou referátů: jazyková charakteristika reklamních textů zaujala B. Rudincovou (Ostrava) a na specifičnost reklamy bankovních služeb zaměřila svou pozornost Z. Nedomová (Ostrava). Syntaktické problematice byly věnovány čtyři referáty: M. Vavrečka (Ostrava) podal kvantitativní charakteristiku rozdílů mezi ruštinou a češtinou ve využití předložkových a bezpředložkových konstrukcí v komerčně orientovaném textu. Vlivem kontextu a komunikativního záměru mluvčího na výběr ekvivalentů při tlumočení se zabývala M. Csiriková (Praha). O syntaktické charakteristice napsisů v současném komerčním periodickém tisku referovala L. Mrovčová (Karviná). Některé aspekty komunikativní syntaxe v textech komerčního charakteru probírala Z. Hosszúová (Bratislava). Na společné vlivy globalizačního procesu a s tím spjaté internacionalizace slovní zásoby i na jejich rozdílný odraz v různých jazycích a v různých tematických oblastech jazyka upozornil S. Žaža (Brno).

Účastníci anglisticko-germanistické sekce se ve svých referátech i v diskusi věnovali převážně otázkám jazykové kultury při tlumočení a překládání. Slovenské translatoložky E. Gromová (Nitra) a Z. Gadušová (Nitra) představily překlad jako pátý rozměr cizojazyčné kompetence. Rozvojem řečové kultury a řečových dovedností se zabývaly příspěvky D. Breveníkové (Bratislava), J. Hartánské (Nitra), V. Kozákové (Zlín), tlumočením a cizojazyčnou komunikací jako projevem prezentace regionu referáty D. Múglové (Nitra) a M. Harďošové (Banská Bystrica). Angličtina ve vzdělávání dospělých byla předmětem zájmu J. Hausmannové (Karlštejn). O kurzu mezinárodní komunikace referovala K. Heinzová (Karviná), o překladu aspektuální informace ve slovesné frázi J. Hejtmánková (Karviná). G. Miššíková (Nitra) probírala možnosti aktualizace ve stylistické analýze. E. Malá (Nitra) provedla rozbor problémů idiomatičké expresivity.

M. Vavrečka v závěrečném shrnutí konstatoval, že v obou sekcích byly předneseny příspěvky odborné i společensky vesměs vysoké úrovně, provázené bohatou a plodnou diskusí.

Srovnáváme-li obsah přednesených referátů s programovými zásadami, které byly vytyčeny na předcházejících konferencích (sr. např. OS X, č. 2), je třeba konstatovat, že referáty i diskusní vystoupení účastníků konference se skutečně nesly v duchu těchto zásad – respektování psychologické stránky řečové komunikace v kontextu sociolingvistickém a psycholingvistickém a péče o odstraňování konfliktních a jiných negativních jevů v komunikaci. Celá problematika není ovšem ještě zdaleka vyčerpána a bude

třeba ji dále sledovat a řešit v prohlubující se součinnosti českých a zahraničních odborníků.

V rámci konference se druhý den konala prezentace knih nakladatelství *Fraus* (Plzeň) a křest nové publikace doc. T. Kozlovové a kolektivu Moskevské a Ostravské univerzity *Dogovorilis'. Obchodujeme – podnikáme – komunikujeme rusky*.

Na konferenci navázal další den kurz projektu MŠMT „Inovace pregraduální a postgraduální přípravy učitele ruského jazyka“, určený učitelům především z Moravy.

Jako vždy v minulosti byl součástí i této konference přitažlivý kulturní program: tentokrát to byl pozoruhodný koncert posluchačů a absolventů pěveckého oddělení Janáčkovy konzervatoře a Institutu pro umělecká studia OU z pěvecké třídy doc. D. Míčkové. Obsahem koncertu byla interpretace písňové tvorby L. Janáčka, dále pak písní a árií A. Dvořáka, M. Glinky, S. Moniuszka, G. Gershwina, J. Ježka aj., hebrejských, afrických, amerických a japonských písní a také moravských písní v úpravě F. Háby. Všechna vystoupení byla posluchači vřele přijata.

Velmi zajímavá byla i tradičně konaná exkurze, tentokrát do Klimkovic, kde si její účastníci prohlédli muzeum s památkami na J. Glazarovou a P. Bezruč a kde poté absolvovali prohlídku chrámu s poslechem varhanní hudby a návštěvu nového lázeňského komplexu.

Průběh konference, zvládnuté s profesionální manažerskou dokonalostí, znovu potvrdil, že zaměření ostravské rusistiky je svrchovaně potřebnou perspektivní oblastí pedagogické činnosti a cenným přínosem k lingvistickému výzkumu, zasluhujícím náležitého ocenění odborné veřejnosti i pochopení odpovědných vysokoškolských orgánů.

Stanislav Žaža